

800

פרוטרקול מס' 17/א

פטייבה של ועדת הסירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג', כ"ד בתמוז, תשס"ז 3.7.56, בשעה 8.45

ב. כ. ח. ד.

- חברי הוועדה: ד. הקטין - היו"ר
- ב. ארדיטי
- כ. הראל
- פ. זוארץ
- י. כטיס
- ש. כפרית
- י. ניצני
- ד. נצר
- ר. צברי

- סוזמנים: גב' בלוך - נציגת משרד הסעד
- גב' הוסבר - נציגת משרד הסעד
- מר טילוא - נציג משרד הסעד

סקירה על מצב העבריינות בין הנוער והטיקול בה. סדן-הירום:

===

אני פותחת את הישיבה. מר טילוא ימשיך בסקירתו על שירות המבחן

היו"ר ד. הקטין:
לנוער ופעולותיו.

ברצוני למסור לחברי הוועדה סקירה שנתית, ערוכה בכתב, על פעולות שירות המבחן. אשתדל להעיר את הערותי לפי סדר הופעת הדברים בסקירה זו.

מר טילוא:

השאלה הראשונה הנשאלת מטיד ביחס לעבריינות בין הנוער, היא השאלה בדבר היקף העבריינות, תנודותיה במסך השנים והתמצעים שנוקטים נגדה.

ברצוני להפנות את חברי הוועדה לעמ' 2 אשר בסקירה בשנת 1955 הופנו על-ידי המטטרה לסיירות המבחן 2471 עבריינים צעירים בקרב האוכלוסיה היהודית. אולם מספר העבריינים הצעירים באותה שנה היה למעשה גבוה יותר, מפני שלא כל הילדים שנאטמו על-ידי המטטרה הוכנסו לבית-המטפט. כ-10% של המקרים שבטלת המטטרה את התיק, אם כי אין זה אוטר שאנוער לא ביצע את העבירה שמיחסים לו, אלא שהמטטרה רוצה לטנוע את הופעתו בבית-המטפט.

לאור מספר העבריינים הצעירים שנאטמו בשנים 1955 - 1953 אפשר לומר שקיימת עליה מתמדת במסדי העבריינות. אין זה נובע טגידול האוכלוסיה היהודית, מפני שהוכח כי העליה היא לא רק בטספרים טוחלטים, אלא גם באופן יחסי לאוכלוסיה. בשנת 1953 הגיע מספר עבריינים צעירים על כ! 100,000 תושבים בקרב האוכלוסיה היהודית ל-105, בשנת 1954 עלה המספר ל-130 על כל 100,000 תושבים ובשנת 1955 - ל-155. גם בקרב האוכלוסיה הערבית עלה מספר העבריינים הצעירים כ-3 השנים האחרונות באורה מדאיגה.

סר טילוא: עד שנת 1953 עלו מסדי העבריינות בקרב הנוער באופן פרופורציונלי לגידול האוכלוסייה. אולם בשנת 1953 חלה עליה רבה במספרי העבריינות, שלא עמדה בפרופורציה לעליה במספר התושבים.

מכיוון שאין מחקר יסודי בטוח העבריינות הצעירה במדינה, לא מוכל לתת תשובה מחייבת ומבוססת על כך מה גרם לעליה במסדי העבריינות. יכול אני לספור דברים על-יסוד התרשמותי האישית בלבד, אך דברים אלה עלולים להטעות. הביע הזמן לערוך מחקר יסודי בטוח העבריינות בין הנוער.

אני סבור, על יסוד ניסיוני, כי העליה במסדי העבריינות בגרמה על-ידי עליה במספר העולים החדשים בקרב העבריינים הצעירים. העליה במספר העולים החדשים בקרב העבריינים הצעירים גדלה מדי שנה בשנה, אם כי קשה לומר שהלקם של העולים החדשים בין עבריני נועד גדול מהלקם באוכלוסייה בכלל. (עמ' 22 של הסקירה). בדברי על עולים חדשים מתכוון אני לילדים אשר עלו ארצה לאחר קום המדינה. הממוצע הארצי של אחוז עולים חדשים בין עבריני נועד מגיע ל-63% ואני חושב כי זהו גם בערך אחוז העולים החדשים בקרב האוכלוסייה היהודית.

אם כי אחוז העולים החדשים בין עברינינים צעירים מתאים בערך לאחוז שלהם בקרב האוכלוסייה, הרי בכל זאת ישנה עליה מסוימת במספר העולים החדשים שבין העבריינים הצעירים. מנסים להסביר זאת על-ידי כך שבדרך כלל עוברת תקופת-מה עד אשר מוטגלים העולים החדשים לתנאי הארץ ויוצאים מסגרתם הצרה. טרבע והוא הולך וגדל מספרם בין העבריינים הצעירים. אולם הסבר זה הנו סברה בלבד ואין לו כל ביסוס מדעי.

מספר העבריינים הצעירים בקרב העולים החדשים גדול במיוחד במעברות שליד הערים הגדולות. בחיפה, למשל, באים רוב העבריינים הצעירים ממעברות טירה וכורדני, אם כי גם מספרם של הוותיקים ניכר. בירושלים לעומת זאת גדול מאוד מספר הוותיקים בין האבריינים הצעירים, ואחוז העולים החדשים קטן בהרבה ממספרם באוכלוסיית העיר. אולם אם נבדוק מי הם הוותיקים שבין העבריינים, נראה כי רב ביניהם חלקם של בני עדות המזרח, אפשר לומר שכמעט שקטי האסתגלות לחיים הטורדניים בארץ גורמים לעבריינות בין הנוער העולה, הרי באותה הסידה קיימת עבריינות בקרב הנוער הגר בשכונות-עוני, שהן בדרך כלל סגורות ומאוכלסות על-ידי בני עדה אחת שלא טצאו עדיין את הקשר לחיי העבודה הסדירים. בירושלים, באים רוב העבריינים הצעירים משכונות כאלו; שכונת זכרון-משה, שהיא שכונה ותיקה ובחלקה שכונת מוסדרה המאוכלסת עולים חדשים.

מהי חומרת העבירות המבוצעות על-ידי העבריינים הצעירים? בדרך כלל הננו בדעה כי חומרת העבירות אינה מדאיגה; אין בקרב הצעירים עבריינים מסוכנים, בכל אופן לא בגיל זה. אין כנופיות עבריינים מאורגנות ואין עבירות של שוד מזויין. היו שבי ניסיונות רצח, אך הם היו תוצאה של טבע חיים מיוחד, והסכרתי כבר לזעזעה את הרקע לעבירות אלו.

בדרך כלל העבריינים הצעירים הם ילדים עזובים שלא קשה היה לעזור להם ולמנוע את התפתחותם בכיוון זה. אני חושב, כי מבחינת חומרת העבירות בטצאים אנו בטצב טוב יותר מארצות אירופיות רבות בהן קיימות כנופיות של עבריינים צעירים וכל האמצעים הסוכרים כיום לטיפול בנוער עבריין אינם מועילים שם ולא כלום. אולם אצלנו אפשר היה לכוון את הילדים האלה לאפיק הרצוי לו היו מקימים מועדונים בעלי כוח-משיכה לגבי נוער זה.

במידה שקיימים מועדוני-נוער הם מוקמים על-ידי מפלגות או הנועות-נוער, מבוססים על אידיאולוגיה מסוימת ומכוונים למשיכת נוער מתנועות-נוער אחרות. הילדים העזובים אינם נקלטים במועדונים מסוג זה. אך לו היו מקימים מרכזים שכונתיים, שסוכנע אני כי רוב הנוער העזוב היה נקלט בהם ואפשר היה למנוע התפתחות שלילית נוספת.

מד סילוא: מצד גורמים טובים ישנו טיפול רב בשטח זה. אולם
באותם האמצעים עצמם אפשר היה לעשות הרבה יותר
לו היתה קמה רשות עליונה לנוער, אשר בסמכותה היה לחייב תיאום בין
הגורמים הטובים ולא רק להציעו. רשות כזאת צריכה להיות טוקמת ליד
משרד נויטרלי, שאיננו מטפל בנוער, למסל ליד משרד ראש המטלה.

הפעולות של שירות המבחן, כפי שהן מוגדרות בחוק,
הן: א) לערוך חקירה לפני המספט, לאחר שילד נאסם על-ידי המטורה;
ב) לטפל בילד לאחר שנמסר לפיקוח על-ידי בית-המספט.

מספר עובדי שירות המבחן אינו מספיק, אני חושב
כי אף פעם לא יהיה מספיק, וזהו גם המצב ברוב ארצות העולם.
ישנם כיום 6 קציני מבחן מחוזיים, ביניהם קצין מבחן ערבי, ו-31
קציני מבחן העובדים בשדה ומטפלים במישרין בנוער, ביניהם ישנם 4 קצינים
ערביים.

הואיל ומספר קציני המבחן אינו מספיק, קיימת
תמיד הטלה מה עדיף: המצאת דין-וחשבון על הילד לטופס כדי שיוכל
לחת ספק-דין, אם כי אין הטופס חייב לקבל את המלצתם של קצין המבחן,
או טיפול בילדים שנמסרו לפיקוח. עריכת דין-וחשבון לטופס פירושה
הזנחת הילדים הנמצאים בפיקוח, אולם הטופס מפעיל תמיד לחץ על קציני
המבחן וטוען כי אינו יכול לדחות את המספט לזמן בלתי-סוגבל. ברור
כי לחץ זה חזק מלחץ הילדים הזקוקים לטיפול. אני בדעה שיש
להעדיף את הטיפול בילדים הנמצאים כבר בפיקוח על המצאת דין-וחשבון
למספט התלוי ועומד. אינני מתעלם מכך כי דחיית מספטו של ילד נאסם
פירושה עוול כלפיו, אולם מצד שני יש לזכור שאם לא יהיה טיפול בילדים
שנמסרו לפיקוח נעסוד בפני תופעה של דצידיות.

חלוקת העבודה בשירות המבחן נעשית לפי החלוקה
המקובלת של המדינה למחוזות, אם כי במשרד הסעד עובדים עדיין לפי
החלוקה לשלטה מחוזות: ירוסלים, תל-אביב והצפון. אך כיוון ששירות
המבחן פועל בטיסרין, שלא בטבעות לשכות מקומיות, יש להבטיח כי
קצין מבחן מחוזי יוכל לפקח על העובדים במחוזו. על כן נקבעה בשירות
החלוקה הפנימית ל-6 מחוזות, אולם קצין המבחן של מחוז תל-אביב אחראי
לקצין המבחן בבאר-שבע. עם עליית מספר העובדים בנגב - וזוהי אחת
הדרישות העיקריות שלי - ייהפך גם מחוז הנגב למחוז העומד ברשות עצמו.

פעולת שירות המבחן בקרב הנוער הערבי נעשית
במסגרת יחידה ארצית שהסמונה עליה יושב בנצרת. הוא מפקח על 4 קציני
מבחן ערביים העובדים בארבעה מחוזות, שאינם חופפים את החלוקה
המדינית-טריטוריאלית למחוזות. בדרום הארץ ישנו רק קצין מבחן ערבי אחד,
אולם אם כי האזור שלו גדול מבחינת השטח, אין בו אוכלוסייה ערבית רבה.

שירות המבחן מקיף בפעולתו כיו את
המדף כולה, ואין בית-מספט לנוער אשר צריך לפעול ללא קצין-מבחן.

פעולתו של שירות המבחן מבוססת על השיטה של
עבודה סוציאלית. אמנם קיימת גישה אחרת שלפיה עבודת קצין מבחן היא
עבודה מעין משפטית. אך אנו בדעה כי גם בית-המספט לנוער וגם שירות
המבחן מהווים שרשרת גורמים לעזרת הילד ולא כלי עזר לרשות המספטית.
קבלת הגישה הסניה המעמידה במקום הראשון את השפיטה, פירושה נסיגה,
ואנו באים על כך ששירות המבחן נמצא במסגרת שירותים סוציאליים ולא
במסגרת משפטית.

קצין מבחן המטפל בילד אינו מטפל בו בחלל דיק;
הוא מטפל בו בתוך בן למשפחה טריטוריאלית, שהיא מצדה גרה בטכונה מסוימת.
קצין המבחן מוכרח לסלב את עבודתו בכל הבעיות הסוציאליות של המשפחה,
ועל כן אין עבודתו עבודה חינוכית גרידא. זה שלוש שנים מקבלים לשירות
המבחן עובדים סוציאליים בלבד, ולא מורים אם כי אלה בוודאי טובים
ככוהות מחנכים. אולם כאשר קציני המבחן מונו מבין מורים הם נטו לחנך
את הילד בעצמם, ולתפוס את מקום האב. אמנם אפשר להבין נטייה כזאת, אך

טר מילוא:

היא אינה רצויה. קצין מבחן שהוא עובד סוציאלי מסתדל לעזור לא רק לילד עצמו, אלא גם למשפחתו כדי שזו תוכל לחנך אותו. המטרה היא להראות למשפחה כיצד לנהל את חייה ולחנך את הילדים ולא לעשותה תלויה בטחנים, ואפילו טחנים טובים. על כן העבודה בילד צריכה להיות עבודה סוציאלית, במטרה המטפחה.

כדי להבטיח צורת עבודה כזו, מסבילים לטירות המבחן זה שלוש שנים רק עובדים סוציאליים, ועל כן גדל חלקם בקרב קציני המבחן. נוסף לכך מסתדלים תוך כדי עבודה לתת הכשרה מסליסה לגורם עובדים שאינם עובדים סוציאליים. בנית-הספר לעבודה סוציאלית בערכת הסתלמות לקציני מבחן. ישנם גם עובדים בודדים שתוך כדי עבודתם מבקרים בנית-הספר לעבודה סוציאלית. אלו שואפים לכך שבסוף הזמן תהיה לכל עובד בטירות המבחן הכשרה סוציאלית.

אנחנו מסתדלים לשלוח עובדים שלנו לחוץ-לארץ במידה שאפשר לקבל מטיפנדיה לשם כך מטעם או"ם או גורם אחר. ג'וינט רוצה להקים בטיחוף עם האוניברסיטה בנית-ספר אקדמאי לעובדים סוציאליים. אם יוקם בנית-ספר זה לא נצטרך עוד לשלוח אנשים להסתלמות לחוץ-לארץ.

נוסף לכל זה צריך לתת לעובדים הדרכה מתמדת. חושבים בדרך כלל שכל שהעובד מנוסה יותר בעבודתו כן זקוק הוא פחות להדרכה. הערכה זו נכונה לגבי חינוך, אך לא לגבי עבודה סוציאלית. מתברר שעובד סוציאלי המטפל בילד או במבוגר, עוזר לו לפתור את בעיותיו ומדריך אותו, ויהיה המנוסה ביותר ובעל הכשרה מעטיקה, נוטה לאבד את קנה-המידה האובייקטיבי לגבי עבודתו ונוטה להזדהות עם האדם בו מסתכל. מכאן נובעת סכנה כי הטיפול לא יתנהל בכיוון הנכון, מפני שהעובד הסוציאלי פוסק להיות אובייקטיבי. לכן נהוגה בעבודה סוציאלית הדרכה מתמדת של העובדים. ישנו סדרין קבוע אשר תפקידו לא מצטמצם בזה שהוא נפגש אחת לשבוע עם העובד הסוציאלי ונותן לו עצות, אלא הוא עוזר לעובד בכל פעם להסתחרר מכל מיני נטיות שהעובד ספג אותן עקב טיפולו במקרה מסויים.

בכל מחוז ישנו כיום סדרין אחד, וננו בדעה שכל המדריכים צריכים לפעול לפי קו אחיד. על כן מונה השנה סדרין חדשי המסונה על המדריכים במחוזות, שומר על אחדות הקו ומתאם את המדיניות בטח ההדרכה. המרכז הארצי הוא עובד סוציאלי שקיבל הכשרתו בארצות-הברית. אמנם שם היה נחשב עדיין לעובד סוציאלי מתחיל, אך אצלנו הוא בעל ההכשרה הטובה ביותר. על-יסוד הנסיון של שנה זו אפשר לומר שיש בהחלט ערך לעבודתו, כי הוא מקיים קשר קטע עם העובדים וזהו דבר חשוב מאד.

בקשר לטיפול בילדים אני רוצה לציין, כי מספר ילדים אשר טודרו בקיבוצים ירד במידה ניכרת לעומת השנים הקודמות. בשנת 1953 היו בקיבוצים כ-70 ילד, בסוף שנת 1955 - 40 ילד. תנועת הנכנסים והיוצאים מהקיבוצים היא גדולה. תופעה זו נובעת מכך שלא מצאנו עדיין קנה-מידה ברק לפיו אפשר לקבוע איזה ילד יוכל להקלט בחברת-נוער בקיבוץ. יש להזהר מטליחת ילדים גדולים או ילדים שמראש ניתן לומר כי לא יוכלו להקלט בקיבוץ. אם שולחים לקיבוץ ילדים גדולים מדי או מספר רב מדי של ילדים קשים, עלולים הם להרוס את כל הקבוצה. הידידה במספר הילדים שטודרו השנה בקיבוצים נובעת גם מכך שהתקוות אשר הלו בטיפול מעין זה היו פוטעות בחלקן. אפשר לשלוח ילדים לקיבוץ, אבל רק לאחר סלקציה קפדנית. ילדים קשים יש לשלוח לסוסר סגור ולא לקיבוץ.

ג. צנרי:
האם אפשר לקבל חלוקה של עבריינים צעירים בהתאם להסתייכותם העדתית?

כמה מרכזים שכונתיים קיימים ובאיזה מקומות? כיצד פותרים את בעיית הילדים הפסיכופטיים הזקוקים למוסד מיוחד? האם יש דואג להם?
האם אין שיתוף-פעולה בין מוסד "סולד" לבין מוסד הסעד בטח מחקר עבריינות-נוער?

או.

י. כטיס:
מספר עבריינים צעירים מקרב הערבים מגיע ל-31%
מכלל העבריינים הצעירים במדינה, בעוד שישנם
בסך הכל 4 קציני מבחן ערביים. מספר זה אינו עומד בפרופורציה
לאחוז העבריינים הערביים. האין סר טילוא סבור שטמדי העבריינות
הניכרים בקרב הנוער הערבי הם תוצאה מטחזור בקציני מבחן?

האם קיימים מועדונים או מרכזים שכונתיים לטיפול
בנוער ערבי עברייני?

סר טילוא אטר שטספוי עבריינים צעירים מקרב
הנוער הערבי גדול בגלל פעולותיו של המסטר הצבאי, אשר אינו נותן
לילדים רסיונות-יציאה מפני שאין להם עדיין תעודות-זיהוי. האם
יוכל מסרד הסעד לסדר שילדים אשר אין להם עדיין תעודות-זיהוי
יקבלו רסיונות-יציאה על-מסך תעודת-זיהוי של אביהם, או בכורה אחרת?

האם קיים בין הנוער הערבי טיפול טובע?
האם ישנם ילדים ערביים במוסדות סגורים?

ד. צבוי:
טדוע לא הוקמה המועצה העליונה לחסות הנוער?

ט. כפרית:
האם אפשר לקבל פרטים נוספים על רקע העבירות
ועל האמצעים למניעת העזובה, השודרת לא רק
בקרב הנוער בטכונות-העוני?
האם אפשר לקבל מספרים על עבריינות בקרב בנים
ובקרב בנות?

פ. זנארץ:
אני טאמין כי מידור ילדים בקיבוצים היא אחת
הדרכים הטובות לחינוכם לחיי חברה ועבודה.
אך הנה אני רואה כי בשנת 1955 אף ילד ממחוז המרכז לא סודר בקיבוץ,
לעומת זאת יצאו 7 ילדים ונטאר בקיבוץ ממחוז המרכז כולו רק ילד אחד.
מהי סיבת היציאה של הילדים מהקיבוץ? שמא לא קיבלו שם את הטיפול
הדרוש או שלא הבינו לרוחם?

ג. ניצני:
לפני הקמת המדינה ראיתי בתערוכה אשר התקיימה
בבית-הנריאות בתל-אביב טבלאות על דבר עבריינות
בקרב הנוער. התרסטתי אז כי העבריינים הצעירים באים ברובם מבתי-ספר
דתיים. האם גם כיום קיימת תופעה כזאת?

סר טילוא:
אינני סבור שאוכל להמציא נתונים על כך.

י. כטיס:
מה מצב העבריינות בין הנוער הבדואי בבאר-טבע?

ג. הרדיטי:
הייתי טבקס לקבל מספרים על עבריינות בקרב הנוער
בארצות אחרות.

ד. צבוי:
הייתי . טבקט לקבל פרטים על בעיית הזנות ועל
הטיפול בה. האם חושבים להקים מוסד לנערות
אלו?

הינ"ר ד. הקטינ:
בעקבות ביקור הוועדה בטלוטה מוסדות לנוער עברייני
ולאחר הטקירה שטמענו כאן, הייתי טבקט לקבל הסבר
לתופעה שאינני מבינה את פטרה. מוסדות המיועדים למספר ילדים מסויים
אינם מכילים את המספר המלא של הילדים, אם כי וקן העובדים הוא מלא.
למשל: בכפר העבודה בתל-טונד במקום 90 ילד ישנם רק 70, אך המנגנון
אינו קטן. הוא הדין במוסד טבסידני-עלי ובעין-ורד.

ישנם צרכים אלמנטריים שטיפוקם אינו כרוך
בהוצאות גדולות, ואשר היו טספרים את הטיפול וטקלים על העובדים במוסדות.
הנה עובדים בטטבחים טבמוסדות בתנאים קשים טאד, ללא אוורוד. טמענו
שלא בנקל טוצאים עובדים למוסדות סגורים. לכן צריך להקל על העובדים
האלה כדי שלא יעזבו את מקום העבודה בגלל קטיים טכניים.
במוסד בטידני-עלי עטוי טיוד לשפר את צורת המוסד,

בב' הוטבר:

ברצוני לענות על שאלותיה של יושבת-הראש.
נכון שאפשר לעשות שיפורים קטנים, אם כי
חשובים, שאינם כרוכים הוצאות גדולות. אך אין לנו גם מעט הכסף
הדרוש לכך. זוהי תוצאת מבנה התקציב שהננו מקבלים אותו מדי שנה ואשר
מתחשב רק בצרכים הממשיים הקיימים בעת עיבוד התקציב, ואיננו טרופים
על היטובים של אמורטיזציה. לא פעם הדגשנו את בעיית האמורטיזציה
במוסדות מסוג זה, שההרס בהם רב. אולם עד היום הזה לא זכינו לתקציב
אשר יכלול סכום, ולו הקטן ביותר, בו נוכל להשתמש לעטיית השיפורים
שעליהם דיברה יושבת-הראש.

לפני שנה עברנו עבירה, מפני שמתקציב הפיתוח
של משרד הסעד הוצאנו סכום קטן על שיפורים במוסדות. מבקר המדינה
מתח ביקורת על פעולה זו וקבע שתקציב הפיתוח מיועד אך ורק להקמת
מתקנים חדשים, ולא לשיפור המתקנים הקיימים. יוצא מזה, כי נשארו
ללא כל תקציב לעריכת הסידורים האלמנטריים ביותר במוסדות שלנו.
לא פעם העלינו בעיה זו בעת הכנת התקציב, אך לא מצאנו אופן קצת.

נכון שביצוע השיפורים כרוך לעתים בהוצאות
קטנות ביותר, אבל כיוון שהתקציב בנוי סעיפים-סעיפים ואין סעיף
ממנו אפשר לקחת אף סכום פעוט למען שיפורים, הרי שאיננו יכולים
לעשות דבר. נוסף על כך כל סעיף בתקציב הוא מצומצם ביותר, ובקושי
מכסה את ההוצאות להן הוא מיועד. תקציב הכלכלה במוסדות מסתכם
ב-20.3 לירה לילד לחודש. זהו סכום קטן ביותר, בהתחשב עם העובדה
כי רוב הילדים במוסדות הם ילדים מתבגרים הנמצאים כל הזמן בין כחלי
המוסד ולכן זקוקים לאוכל טוב ומגוון. אולם אין לנו אפשרות לספק
להם אוכל כזה בגלל התקציב המצומצם.

הוא הדין ביחס לסעיפי הוצאה אחרים. על כן
מתחבטים אנו בשאלות אלו ואיננו יכולים לבצע שיפורים קטנים
ביותר. סיוד המוסד בסידוני-עלי, עם עבודה עצמית של הילדים, מצריך
הוצאה של 1200 לירות ואין לנו כל אפשרות למצוא את הכסף הזה בתקציבנו.

אשר לשאלת המקומות הפנויים במוסדות הפועלים
בתקן עובדים מלא, סבורה אני שהיא קטורה במידת-מה בבעיית של הפניית
הילדים לקיבוצים.

המבטא כיום היא להפנות למוסדות סגורים רק
את הילדים הקשים ביותר שאין להם תקנה בטום מסגרת אחרת. לדעתי,
סגוריים לפעמים בנייה זו ומנסים לשלוח למוסד של עליית-הנוער או
לקיבוץ ילד אשר ברור מלכתחילה כי לא יצליח להקלט שם.
בסופו של דבר מגיע ילד כזה למוסדות שלנו, אבל המבטא היא לנסותו
תחילה במסגרת אחרת. יוצא מזה, כי המוסדות שלנו מהווים את השלב
האחרון אליו מגיע ילד אשר לא הצליח להקלט במקום אחר. אולם היות
והעבירות החמורות מנוצעות בעיקר על-ידי ילדים בגיל צעיר, סלאים
המוסדות המיועדים לילדים צעירים יותר עד אפס מקום וישנה
רשימה ארוכה של מתאינים למקום. לעומת זאת ישנם מקומות
פנויים במוסדות לנוער מגובר יותר. אין המוסדות הסגורים יכולים
להיות כל-בו, הן מבחינת גיל הילדים הנמצאים בהם והן מבחינת
רמת האינטליגנציה הטובה.

למוסדות שלנו מקבלים אנו רק אותם הילדים
שבית-המספט הוציא לגביהם צו מעון, על-פי המלצת שירות הטבחן. על כן,
אף שטובנים אנו לקלוט במוסדות את מספר הילדים המלא, איננו מקבלים
אותם אם בית-המספט אינו מוצא לנכון להוציא צווי מעון.

אשר לתקן העובדים המלא בעוד שמספר הילדים
במוסד אינו מלא, ברצוני להביא דוגמאות מן המקובל בארצות, ולאז
דווקא המפותחות ביותר בשטח הטיפול בנוער עברייני. בעיריית ניו-יורק,
בה תקציב החינוך יחסי קטן מצד המוסדות שלה לכל הדעות אינם
בין המצטיינים, מועסק עובד אחד על כל שני ילדים, ואף הם מתלוננים
כי המנגנון אינו מספיק. במוסדות ההסתכלות בניו-יורק ובשוויץ
נמצא עובד על כל ילד.

גב' הוטנר: הפרופורציה מצלנו היא נחרת, אם כי הילדים
במוסדות שלנו הם קטים מאד ודורשים פיקוח במסך
24 שעות ביממה. אנו מתלבטים בבעיות של עומס עבודה גם באותם המוסדות
הפועלים בתקן סלא ומספר ילדים קטן מהקיבולת שלהם. אם ניקח לדוגמה
מוסד בו נמצאים 24 עובדים על 70 ילד, ונראה שלפי חשבון סבוטס מאד
חסרים המיד שליט מהעובדים מסלבות של חופשה שנתית, מחלה ועמורות,
הרי שנשארים במוסד 18 עובדים על 70 ילד. זו בוודאי אינה כדופורציה
מתאימה היכולה להבטיח טיפול יעיל בילדים. לכן מתלבטים אנו בקטטים
מתמידים בשטח זה.

הינו"ר ר. ה. הקטין: אני מודה לנציגי משרד הסעד, במשיך בנושא
זה גם בשבוע הבא.

ד. נצר: ברצוני לערער על אופן עבודתה של הוועדה.
אני סבורה שאנו מצויים למסור על אנשי משרד
הסעד אם מעונינים אנו שעבודתם תהיה בה תועלת. תפקידיה של ועדת
כנסת הן תחיקתיות והיא מטפלת בשאלות שהועברו אליה על-ידי מליאת הכנסת
או על-ידי אזרחים. הוועדה יכולה להחליט כי היא רוצה ללמוד קצת
על עבודתו של המסדר הקרוב לה, אך אי-אפשר להפוך את הוועדה לסמינריון
ולשמוע בכל הישיבות שקירות ולהכנס לבעיות שאינן בסמכותן של ועדות הכנסת.
אני גם רוצה להעיר שהטיפול בנוער עברייני נמצא בסמכותה של ועדת החינוך
והתרבות.

אני מציעה כי להבא, כאשר נרצה לברר בעיה
סטטיסטית, נקבל תחילה הסבר בכתב ועל-פיו נכין את השאלות. אני גם רוצה
להעיר שאנו מקבלים את הפרוטוקולים מישיבות הוועדה רק כעבור שלוש
ישיבות והפרוטוקולים לא תמיד מדויקים.
אני הצעתי כי הוועדה תדון בשאלת הטיפול בילד.
לא במקרה הצעתי זאת, אלא מפני שידוע לי כיצד מטפל משרד הסעד
בילדים לא-עבריינים.

אני מציעה שנתכנן את עבודת הוועדה ונחליט
מה אנו רוצים ללמוד בשטח סטטיסטי, ובאיזו צורה.

הינו"ר ר. ה. הקטין: נודתן לי הסנה להסתמך בכמה ועדות של הכנסת ולצערני
דאיתי שכאלה הם סדרי עבודתן של רוב ועדות
הכנסת, וכל גופן של ועדה נוטפת שאני מסתמך בה: ועדת החינוך. אני
מתפלגת ששאלה זו לא התעוררה במסך 7 שנות קיומה של הכנסת. אני בדעה שיש
לחפש דרך עבודה יעילה יותר. אני חולקת על כך שתפקידה של ועדת כנסת
הוא תחיקתי בלבד. ועדת כנסת צריכה גם לתקן את עבודת אותו המסדר לו
היא קרובה מבחינה עניינית. אם רוצים לתקן מהו צריך תחילה לשמוע פרטים
על גופן פעולת המסדר. נכון שהועדה הזאת לא פעלה ברוב חדשי הסנה ולכן
לא הספיקה הרבה. אני רוצה לציין כי בנוכחותה של חה"כ נמר הוחלט באחת
הישיבות לטפל בבעיית העבריינים הצעירים. הזמנתי את סר סילוא ולא ידעתי
כי יגיש לוועדה חומר בכתב.

אני חושבת שצורת עבודתן של ועדות הכנסת צריכה
להדון בוועדת הכנסת.

נותרו לנו עדיין שלוש ישיבות עד לפגרה. בישיבה
הבאה נשמע תשובות על השאלות שנשאלו היום ואולי גם נשמע שקירה מפי גב' בלוד.

ד. צברי: נהוג לשמוע שקירות בוועדות הכנסת, וזו למעשה
הפעם הראשונה ששומעים אנו הסנה שקירה על המסדר.

אני חושבת כי הוועדה פועלת כשורה, מפני ששומה
עלינו ללמוד את הבעיות וזאת אפשר לעשות רק על-ידי
שמיעת אינפורמציה מפי אנשי המסדר.

ג. ארדיט: אני סבור שהוועדה צריכה קודם-כל לסיים את הדיון
במיצוצים בתקציב משרד הסעד ובתקציב משרד הגדיאות. נוסף
על כך הייתי מציע שלקראת הדיונים בתקציב לשנת 1957/58 תבחר ועדת סנה,
אשר תעניין בבעיות התקציב ותמסור לאחר הפגרה דין-וחשבון לוועדה.
אני גם מזכיר ליוטבו-הראשלא קיבלנו ממשרד הסעד תשובה בקשר ל-140000 ל"י.

הינו"ר ר. ה. הקטין: אני רוססת זאת לפני ואבקש תשובה ממשרד הסעד.
שמענו הסברים על הקיצוצים בתקציב משרד הסעד
והפסד למכס את הנירוד. אשר לתקציב, אני מניחה שאין יסוד לדון על תקציב
סלא הוצע על-ידי המסדר.
הישיבה נועלה בשעה 11.00.